

Datum : 28 juni 2004

Gezondheidsraad beveelt nader onderzoek UMTS aan

Mensen die zich niet goed voelen, wijten dat soms aan de elektromagnetische velden waaraan ze worden blootgesteld. Vorig jaar publiceerde TNO een onderzoek dat aanwijzingen leek te geven dat dit inderdaad mogelijk kan zijn, met name voor UMTS-velden. Op verzoek van een aantal bewindslieden onderwierp de Gezondheidsraad het TNO-onderzoek aan een kritische evaluatie. De raad concludeert dat met dit onderzoek geen wetenschappelijk bewijs geleverd is dat GSM- en UMTS-signalen van basisstations voor mobiele telefonie inderdaad zulke klachten kunnen veroorzaken. Gezien het maatschappelijk belang van het onderwerp doet de raad wel aanbevelingen voor herhaling van het TNO-onderzoek en voor vervolgonderzoek dat verdere opheldering kan verschaffen. Dit staat in een advies dat de Gezondheidsraad vandaag aanbiedt aan de minister van VWS en aan enkele andere bewindslieden.

Bij het onderzoek van TNO werden twee groepen proefpersonen gedurende ongeveer een half uur blootgesteld aan GSM- en UMTS-signalen. De ene groep bestond uit mensen die gezondheidsklachten hadden die ze toeschreven aan blootstelling aan elektromagnetische velden. De andere groep bestond uit mensen die zulke klachten niet hadden. De TNO-onderzoekers constateerden dat de proefpersonen in beide groepen na blootstelling aan een UMTS-signaal hoger scoorden op een schaal die beoogt de vermindering van het welbevinden aan te geven. Dat lijkt een aanwijzing dat men zich tijdens zo'n blootstelling minder prettig voelde. De regering nam de bevindingen van TNO serieus en vroeg de Gezondheidsraad om een beoordeling van het onderzoek en om aanbevelingen voor hoe het eventueel in verbeterde vorm herhaald zou kunnen worden.

De Gezondheidsraad geeft een positief oordeel over de opzet en uitvoering van het onderzoek door TNO, maar zet enkele kanttekeningen bij de interpretatie van de gegevens. Met name is het de vraag, of de voor het scoren van het welbevinden gebruikte vragenlijst voor het specifieke doel van dit onderzoek geschikt is. Dat dient nader te worden gecontroleerd.

Mede gezien de grootschalige blootstelling in de maatschappij acht de raad het van belang dat er een duidelijk antwoord komt op de vraag of blootstelling aan UMTS-

velden al of niet tot gezondheidsproblemen kan leiden. Herhaling van het TNO-onderzoek in een verbeterde opzet dient daarin een eerste stap te zijn. Daarnaast is volgens de Gezondheidsraad ook aanvullend onderzoek wenselijk waarin, zoals in het TNO-onderzoek, blootstelling in de woonomgeving wordt gesimuleerd. Dat gebeurt op dit moment bij slechts één ander onderzoeksproject elders in de wereld. In de overige onderzoeken vindt blootstelling plaats door middel van een mobiele telefoon. In geen van de op dit moment beschikbare onderzoeksbeschrijvingen wordt gerept over blootstelling aan een UMTS-sigitaal. Hier ligt een belangrijk onderzoeksterrein braak. Juist omdat het gezien het TNO-onderzoek niet uit te sluiten is dat UMTS-blootstelling tot bepaalde gezondheidseffecten leidt, acht de commissie het van groot belang dat onderzoek wordt verricht naar effecten van UMTS-signalen.

De Gezondheidsraad stelt vast dat, totdat meer gegevens zijn verkregen, de vraag of blootstelling aan GSM- en UMTS-velden schadelijk is, niet beantwoord kan worden.

Het advies is opgesteld door een commissie bestaande uit:

▪ prof. dr EW Roubos, Katholieke Universiteit Nijmegen, *voorzitter* ▪ dr LM van Aernsbergen, Ministerie van VROM, Den Haag, *adviseur* ▪ prof. dr ir G Brussaard (emeritus), Technische Universiteit Eindhoven ▪ dr J Havenaar, Altrecht GGZ, Utrecht ▪ drs FBJ Koops, Arnhem ▪ prof. dr ir FE van Leeuwen, Vrije Universiteit Amsterdam, Nederlands Kanker Instituut, Amsterdam ▪ dr HK Leonhard, Ministerie van Economische Zaken, Groningen, *adviseur* ▪ dr GC van Rhoon, Erasmus universitair Medisch Centrum Rotterdam ▪ dr MM Sitskoorn, Universitair Medisch Centrum Utrecht ▪ dr GMH Swaen, Universiteit Maastricht ▪ DHJ van de Weerd, arts, GGD Zwolle ▪ prof. dr ir APM Zwamborn, Technische Universiteit Eindhoven, TNO FEL, Den Haag, *adviseur* ▪ dr E van Rongen, Gezondheidsraad, Den Haag, *secretaris*

De publicatie 'TNO-onderzoek naar effecten van GSM- en UMTS-signalen op welbevinden en cognitie. Beoordeling en aanbevelingen voor nader onderzoek', nr2004/13, kan gedownload worden van www.gr.nl. Een papieren versie is verkrijgbaar bij het secretariaat van de Gezondheidsraad, fax (070) 340 75 23, e-mail: order@gr.nl, www.gr.nl. Nadere inhoudelijke inlichtingen verstrekt dr Eric van Rongen, tel. (070) 340 57 30, e-mail eric.van.rongen@gr.nl.